

บทที่ 1

บทนำ

แนวเหตุผลและทฤษฎีสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการมีแนวคิดในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลมาเป็นเวลานานแล้ว จะเห็นว่า มีเอกสารเป็นหลักฐานแสดงแนวคิดที่จะจัดการศึกษาตามระบบสากลเมื่อ พ.ศ. 2441 แต่ในการจัดจริงได้จัดเป็นชั้นเรียนเบื้องต้น ก ข นโม ก่อนที่จะเรียนระดับประถมศึกษา (มูลศึกษา) จนกระทั่ง พ.ศ. 2452 เมื่อกระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มขึ้นและโรงเรียนเหล่านี้ไม่มีแผนกมูล แต่ยังคงมีแนวคิดที่ว่า เด็กจะต้องอ่านออกเขียนได้ก่อนที่จะเรียนประถมศึกษา ปีที่ 1 จึงจัดชั้นเตรียมประถมขึ้นตามความจำเป็นโดยไม่มีหลักสูตรเป็นแบบแผน อย่่างไรก็ตาม ชั้นเตรียมประถมดังกล่าวนี้ได้ปรากฏในแผนการศึกษาชาติ ฉบับ พ.ศ. 2453 และเรียกชั้นเรียนเบื้องต้นว่าชั้นเตรียมประถม แทนคำว่า ก ข นโม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ [สปช.], 2527: 1-2)

พ.ศ. 2494 เป็นปีที่มีความสำคัญของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา กล่าวคือ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 กำหนดเรื่องการให้การศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็กวัย 3-6 ปี อย่างเป็นทางการเป็นระบบเป็นครั้งแรก เรียกว่า “การศึกษาชั้นอนุบาล” มีแนวคิดที่จะจัดการศึกษาทั้งระดับบริหารและอนุบาล (สปช., 2527: 2) สำหรับการจัดอนุบาล 3 ขวบ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เพื่อเป็นการทดลองในโรงเรียนอนุบาลสามแสน โรงเรียนอนุบาลนครนายก โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์ โรงเรียนอนุบาลแพร่ และโรงเรียนอนุบาลชุมพร (สปช., 2540: 2)

เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2539 คณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่า จะขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความพร้อมในทุกด้านก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา และขยายบริการอบรมเลี้ยงดูและจัดการศึกษาแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้โอกาสเด็กทั้งในเมืองและชนบทอย่างเท่าเทียมกัน (สปช., 2540: 2) และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ได้ปรับปรุงสาระสำคัญเพื่อตอบรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนว่า “เด็กปฐมวัยทุกคน จะได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 1 ปี เพื่อเข้าเรียนระดับประถมศึกษาก่อน

ปี พ.ศ. 2544” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2540: 18) ประกอบกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้เปิดขยายห้องเรียนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ซึ่งในการดำเนินงานต้องจัดเตรียมห้องเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ของเล่น และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม พร้อมทั้งให้บริการความรู้ และทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งประสานความร่วมมือของท้องถิ่นกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กวัยนี้ (สพช., ม.ป.ป.: 21)

กระทรวงศึกษาธิการจึงมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจัดการศึกษาให้เด็กอายุ 3 ขวบ อีกกลุ่มอายุหนึ่ง ซึ่งเด็กในกลุ่มอายุดังกล่าว ได้รับโอกาสในการศึกษาและการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องจากหน่วยงานต่าง ๆ เพียงประมาณร้อยละ 30 เท่านั้น และที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดกระจายอยู่ทุกพื้นที่ จึงเหมาะสมที่จะจัดการศึกษาให้แก่เด็กกลุ่มอายุ 3 ขวบ เพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้รับการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูตามหลักการและแนวทางที่ถูกต้องเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เต็มศักยภาพตามวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล (สพช., 2540: 2)

ดังนั้น เมื่อนโยบายปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหนึ่งในหลายหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะดำเนินการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ เพื่อให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องตามหลักการ (สพช. , 2540 : คำนำ) นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2536 กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้กรมวิชาการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์ เพื่อให้การอบรมเลี้ยงดู และการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษาได้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง และได้ประกาศใช้ในปีการศึกษา 2539 (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2540: คำนำ)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่าจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาควรประกาศใช้เป็นหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน กรมวิชาการจึงได้ปรับปรุงแนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา และประกาศใช้เป็นหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกประเภทในหน่วยงานทุกสังกัด ตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี โดยปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กและสภาพของท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2540: คำนำ)

การจัดอนุบาล 3 ขวบ จำเป็นต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก เพื่อเป็นการวางรากฐานให้แก่ชีวิตเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากหากเกิดความผิดพลาดจะก่อให้เกิดปัญหาอันอาจแก้ไขได้ยากยิ่งในอนาคต (สพช., 2540: 4) ดังนั้น ผู้ให้การเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับเด็กควรมีความรู้ความเข้าใจในหลักการพัฒนาเด็กและธรรมชาติในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับวางแผนการดูแล และให้การศึกษาแก่เด็กอย่างเหมาะสม (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, ม.ป.ป. : 21)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาล 3 ขวบ เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กในลักษณะการจัดประสบการณ์ เพื่อการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ควบคู่ไปกับการปกป้องดูแลเด็กให้ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ และการมีสุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์ (สพช., 2540: 5) การจัดประสบการณ์ให้เด็กอนุบาล 3 ขวบ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องเล่นที่เหมาะสม วางแผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรม ดำเนินการช่วยให้เด็กคิดและต้องสังเกตเด็กขณะทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับกิจกรรมต่อไป (สพช., 2540: 9) ครูในระดับอนุบาลสอนเด็กโดยการใช้ปฏิสัมพันธ์และการใช้สื่อสร้างความรู้ให้เด็กค้นพบสิ่งต่าง ๆ จากการแนะนำของครูให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่น และประเมินผลด้วยการสังเกตและจดบันทึก (Gordon and Browne, 1995: 164)

หลักสูตรเป็นตัวกำหนดจุดหมายปลายทางและแนวการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น คุณภาพของการจัดการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของหลักสูตร หลักสูตรที่ดีต้องเป็นหลักสูตรซึ่งสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่ดี ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ (ชูลี ช่วยเอื้อ, 2533: 1) ดังที่ Taba (1962: 10) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า เป็นแนวทางในการเตรียมพลเมืองเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่สามารถสร้างสรรค์ผลผลิตให้แก่วัฒนธรรม และสุมิตร คุณานุกร (2523: 22) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรตอบสนองต่อสังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หลักสูตรจึงต้องเปลี่ยนแปลงด้วย ซึ่งนอกจากจะมีตัวหลักสูตรที่ดีมีองค์ประกอบครบถ้วนแล้ว ผลสำเร็จของการใช้หลักสูตรจะเกิดผลที่ดีได้นั้น ผู้ใช้หลักสูตรก็เป็นบุคคลสำคัญที่จะบันทาลให้การจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรวางไว้มากหรือน้อยอีกด้วย

Chanda (1977: 10) และ Beauchamp (1975: 164) ได้ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ที่คล้ายคลึงกันว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ เช่น วิธีการสอน การประเมินผล การใช้อุปกรณ์การสอน แบบเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้ครูได้พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับที่ สัจด์ อุทรานันท์ (2527: 259-269) ได้ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประเภท ได้แก่

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร ประกอบด้วย งานเตรียมบุคลากร การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตร การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร และการบริการหลักสูตรภายในโรงเรียน
2. งานดำเนินการสอนตามหลักสูตร ประกอบด้วย การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน
3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการจัดตั้งศูนย์วิชาการเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

สมิตร คุณานุก (2523: 130-132) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ประเภท คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
2. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรลุถึงเป้าหมาย
3. การสอนของครู

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 156-157) มีความเห็นว่า ในการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับท้องถิ่นหรือระดับโรงเรียนนั้น มีงานหลักที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร 2 งาน ดังนี้

1. งานบริหารหลักสูตร เป็นการบริหารและดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้
 - 1.1 การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ
 - 1.2 การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน

- 1.3 การจัดครูเข้าสอน
- 1.4 การจัดตารางสอน
- 1.5 การจัดแผนการเรียน
- 1.6 การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 1.7 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร เช่น อาคารสถานที่
งบประมาณ การบริการห้องสมุด เป็นต้น
- 1.8 การนิเทศติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 1.9 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน

2. งานสอน เป็นการนำหลักสูตรที่วางแผนไว้ไปสู่การสอน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของ
ครูผู้สอนที่จะให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ได้ระบุไว้ในหลักสูตร มีกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

- 2.1 การทำความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทและปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ
และความต้องการของท้องถิ่น
- 2.2 การวางแผนการสอน
- 2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.4 การพัฒนาและใช้สื่อการเรียนการสอน
- 2.5 การจัดสอนซ่อมเสริม
- 2.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

Otmstein and Hunkins (1993: 297-302) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการ
การระหว่างผู้สร้างหลักสูตรกับผู้ที่จะส่งต่อหลักสูตร ดังนั้น ในการนำหลักสูตรไปใช้จึงต้องมีการให้
คำปรึกษา เช่น การจัดประชุมปฏิบัติการ เพื่อปรับเปลี่ยนความรู้ การกระทำ และทัศนคติของ
แต่ละคน ธรรมชาติของการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย การวางแผนการใช้หลักสูตร การเสริม
สร้างทัศนคติของครูให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลง การสื่อสารประชาสัมพันธ์ และปัจจัยสนับสนุน
ต่าง ๆ เช่น งบประมาณ เป็นต้น

นอกจากนี้ Ornstein and Hunkins (1993: 303) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จบนพื้นฐานที่ว่า การนำไปใช้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. นวัตกรรมที่ออกแบบมาเพื่อปรับปรุงผลสำเร็จของนักเรียนต้องใช้เทคนิคการสำรวจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงนั้นควรจะสะท้อนผลการวิจัยเกี่ยวกับว่าอะไรเป็นพฤติกรรม และอะไรไม่เป็นพฤติกรรมที่จะต่อต้านแผนการพัฒนาประชากรในปัจจุบันและอนาคต
2. นวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จ ต้องการการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของโรงเรียน โครงสร้างการเปลี่ยนแปลง หมายถึง วิธีการหลักในการปรับปรุงครูและนักเรียนในชั้นเรียน และการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ
3. นวัตกรรมนั้น ต้องเป็นสิ่งที่ครูส่วนใหญ่สามารถจัดการได้และมีความหมาย
4. การใช้ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นระดับองค์กรมากกว่าระดับกรมกอง
5. หลีกเลี่ยงโรค “ทำงานบางอย่างโดยทำทุกสิ่งทุกอย่างพร้อม ๆ กัน” คือ จำเป็นต้องมีการวางแผนหลักสูตรอย่างชัดเจนเพื่อระบุเป้าหมาย เวลา และเงินในกิจกรรมและเนื้อหาหนึ่ง ๆ

Choate and others (1995: 35) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างมากต่อนักการศึกษาและนักเรียน แต่วัตถุประสงค์ของการใช้หลักสูตรที่มีต่อโรงเรียน ครูและนักเรียนมีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. โรงเรียน โรงเรียนจะนำหลักสูตรมาใช้ในทางปรัชญา ซึ่งจะให้รายละเอียดในเรื่องนโยบายเกี่ยวกับการสอน กระบวนการ และการจัดมาตรฐานทางวิชาการ
2. ครู หลักสูตรมีหน้าที่เป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาการสอน หรือ การเปลี่ยนแปลงตามความคิดสร้างสรรค์ของครู ภายใต้ขอบเขตที่หลักสูตรกำหนด
3. นักเรียน หลักสูตรจะเป็นสิ่งควบคุมชีวิตทางด้านวิชาการของนักเรียนซึ่งแสดงโดยครู เนื่องจากหลักสูตรจัดเตรียมไว้ว่าครูควรจะสอนอะไรและสอนอย่างไรให้กับนักเรียน

ในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรหลายฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวด ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่และนักเรียน จากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาอย่างขึง ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ความสามารถและทำความเข้าใจกับหลักสูตรและการสอน เพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน ส่วนผู้ที่มิบทบาทสำคัญที่น่าจะกล่าวถึง คือ ผู้บริหาร ซึ่งจะต้องเป็น

ผู้ให้คำแนะนำความรู้ให้ความสะดวก ตลอดจนกำลังใจ เพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร (เกสร สิงห์ธนะ, 2535: 26-29)

Berliner (1984 อ้างถึงใน Choate and others , 1995 : 34) กล่าวว่า “ ครู คือ ตูลาการสุดท้ายของการสอนในห้องเรียน ” ซึ่ง Omstein and Hunkins (1993: 25) ได้แสดงทัศนะในเรื่องดังกล่าวนี้ว่า เนื่องจากครูเป็นผู้ตัดสินใจและถ่ายทอดจากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ครูจึงเป็นผู้วางแผนในการพัฒนาหลักสูตร ผู้ใช้หลักสูตรในห้องเรียน และผู้ประเมินผลหลักสูตร

การจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษานั้น ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กก่อน เพื่อเป็นพื้นฐานของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก (อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร, 2531: 157) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดประสบการณ์ให้เด็กวัย 3 ขวบ ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กวัย 3 ขวบ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคน (สปช., 2540: 13)

เด็กวัย 3 ขวบ เป็นวัยที่มีความสำคัญต่ออนาคตของเด็ก เด็กจะเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยกิจกรรมการเล่นและการสำรวจด้วยตนเอง ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ ความต้องการ และความสามารถของเด็กแต่ละคน (สปช., 2540:1) ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 8) ได้กล่าวถึง พัฒนาการปกติที่สำคัญของเด็กวัย 3 ขวบ ไว้ดังนี้

1. ด้านร่างกาย
 - 1.1 เดินและวิ่งได้
 - 1.2 กระโดดได้ไม่ดี
 - 1.3 รุม่าม
 - 1.4 ประสาทยังไม่สัมพันธ์กัน
 - 1.5 เริ่มรู้จักการใช้พลัง

2. ด้านสติปัญญา
 - 2.1 สมาธิสั้น (3 นาที)
 - 2.2 ขอบถาม “ทำไม” ตลอดเวลา
 - 2.3 คิดสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ได้
 - 2.4 ขอบคำศัพท์ใหม่
 - 2.5 อยากรู้ยากเห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
3. ด้านสังคม
 - 3.1 ชอบเล่นแบบคู่ขนาน
 - 3.2 ไม่ชอบเล่นกับผู้อื่น
 - 3.3 แบ่งปันไม่เป็น
 - 3.4 ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง
4. ด้านอารมณ์จิตใจ
 - 4.1 หงุดหงิด ร้องไห้ง่าย
 - 4.2 พอใจคนที่ตามใจ
 - 4.3 ชอบได้รับคำชม

ระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละช่วงอายุเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนต้องตระหนัก เพราะเด็กมีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงอายุ ถ้าครูไม่เข้าใจ ย่อมทำให้การพัฒนาเด็กไม่เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2540: 9) ดังนั้น บุคลากรของโรงเรียนต้องให้โอกาสเด็กได้ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสจินตนาการ คิดสร้างสรรค์ ทดลองและคิดแก้ปัญหา (สพช., 2540: 1)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 3) ระบุว่า การจัดการศึกษาให้เด็กวัย 3 ขวบ เป็นเรื่องละเอียดอ่อนและพิถีพิถันระมัดระวังในการดำเนินการอย่างยิ่ง เนื่องจากข้อจำกัดทางวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัย 3 ขวบแตกต่างไปจากชั้นอื่น ๆ บุคลากรเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ที่จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาการ

ของเด็ก กระบวนการจัดกิจกรรม ปัจจัยเสริมต่าง ๆ อันจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านเต็มตาม ศักยภาพ ดังนั้น สปช. (2540: 5-6) จึงเสนอว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญในการจัด อนุบาล 3 ขวบ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ดูแลเด็ก ควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร

- 1.1 มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาปฐมวัย หรืออนุบาลศึกษาหรือจิตวิทยา พัฒนาการ
- 1.2 ควรมีประสบการณ์ในด้านการบริหารอย่างน้อย 3 ปี หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- 1.3 มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงาน และพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง
- 1.4 มีวิสัยทัศน์ในด้านการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

2. ครูผู้สอน

- 2.1 มีวุฒิการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย อนุบาลศึกษาหรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- 2.2 มีประสบการณ์ในการสอนระดับก่อนประถมศึกษาอย่างน้อย 2 ปี
- 2.3 ผ่านการฝึกอบรมการเลี้ยงดูเด็ก
- 2.4 มีสุขภาพแข็งแรง และสุขภาพจิตดี มีความมั่นคงทางอารมณ์
- 2.5 ควรเป็นเพศหญิง และมีบุคลิกภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก มีความเมตตา รัก และเอื้ออาทรเด็ก

3. ผู้ดูแลเด็ก (พี่เลี้ยง)

- 3.1 เป็นเพศหญิง มีพื้นความรู้ขั้นต่ำชั้น ม. 3 หรือเทียบเท่า
- 3.2 ผ่านการฝึกอบรมการเลี้ยงดูเด็ก
- 3.3 มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงตามกฎหมายกระทรวงซึ่งออกตาม พระราชบัญญัติประถมศึกษา 2523

แต่จากการศึกษาผลการทดลองใช้แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา พุทธศักราช 2536 ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2537) พบว่า ครูผู้สอนในระดับอนุบาลส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีเพียง ส่วนน้อยเท่านั้นที่สำเร็จการศึกษาทางด้านการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสำรวจ

ของกองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2527) ซึ่งพบว่า ครูส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาและอบรมในด้านการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ถึงแม้จะทำการสำรวจในช่วงเวลาต่างกันถึง 10 ปี

จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527) พบว่า โรงเรียนบางแห่งต้องช่วยเหลือตนเองด้วยการคิดแนวการจัดกิจกรรมโดยมิได้มีการศึกษาอ้างอิง โรงเรียนบางแห่งครูใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลโดยไม่คำนึงถึงวัย และระดับพัฒนาการของเด็ก ประกอบกับการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นเรื่องใหม่สำหรับครูผู้สอนโดยทั่วไป จึงมักจะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองอยู่แล้ว ดังที่ Ornstein and Hunkins (1993: 299) กล่าวไว้ว่า โลกของครูไม่อนุญาตให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากนัก กิจกรรมประจำวันของครูมักมีโอกาสที่จะปฏิสัมพันธ์กับครูด้วยกันไม่มากนัก เนื่องจากการจัดครูในระบบประจำห้อง ครูจึงเกิดอคติต่อการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากระบบการบริหารงาน ซึ่งจะทำให้ครูต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง เป็นผลให้การนำหลักสูตรไปใช้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร นอกจากนี้ วัชรีย์ร่วมคิด (2539: 421) ซึ่งทำการวิจัย เรื่องพัฒนาการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2411-2538 ให้ความเห็นว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอนุบาลมีความยุ่งยาก และซับซ้อนพอสมควร เนื่องจากมีแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวถึงค่อนข้างกว้าง การพัฒนาหลักสูตรแต่ละครั้งจึงต้องอาศัยกำลังปัญญา กำลังคน กำลังงบประมาณและเวลามาก และเมื่อพัฒนาสำเร็จแล้วมักจะประสบปัญหาการนำไปใช้ กล่าวคือ ครูซึ่งถือเป็นผู้ใช้หลักสูตรยังขาดความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมการสอนแบบอย่างเดิม ๆ ซึ่งถือปฏิบัติกันมา ก่อให้เกิดความสูญเปล่าในการพัฒนาหลักสูตรไปอย่างน่าเสียดาย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร และการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งการวิจัยในเรื่องดังกล่าวยังไม่มีผู้ที่ทำการศึกษามาก่อน ถึงแม้ว่านโยบายในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของกระทรวงศึกษาธิการในปีการศึกษา 2541 จะเปลี่ยนแปลงไปจากปีการศึกษา 2540 ที่เน้นให้จัดการศึกษาสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานเอกชน กรมการพัฒนาชุมชน และกรมประชาสัมพันธ์ แต่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังคงดำเนินการอยู่ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดกระจายอยู่ทุกพื้นที่ และเด็กกลุ่มอายุ 3 ขวบ ยังได้รับบริการน้อย คือ เพียง 33% ยิ่งไปกว่านั้นการกระจายบริการในระดับนี้ บางพื้นที่มีปัญหาซ้ำซ้อนทำให้เกิดความสูญเปล่า บางพื้นที่กลับไม่มีหน่วยงานเข้า

ไปดูแล ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำ (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, มติชน, 17 กันยายน 2541: 10) ทำให้มีเด็กกลุ่มอายุ 3 ขวบ อีกประมาณ 70% ที่ยังต้องการโอกาสทางการศึกษาในระดับอนุบาล 3 ขวบ ดังนั้น การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้พัฒนาเด็กเหล่านี้อย่างถูกต้องตามหลักการและเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาในการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร และการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยมีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดดำเนินงานอนุบาล 3 ขวบ ในปีการศึกษา 2541 ทั่วประเทศ
2. การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ... มุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร และการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยพิจารณาจากการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ซึ่งได้จาก การตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ความรู้และประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน จะสามารถให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ได้เท่าเทียมกัน
2. หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ที่นำมาใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไม่ว่าจะมาจากแหล่งใด มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้กับเด็กวัย 3 ขวบ เหมือนกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ หมายถึง หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ของกรมวิชาการ หรือ แนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ของกรมวิชาการ และแนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งนำมาใช้ร่วมกันตามแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือหลักสูตรสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ที่โรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตลอดจนหลักสูตรอื่น ๆ สำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ที่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ

การใช้หลักสูตร หมายถึง การที่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ นำหลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ไปปฏิบัติในด้านการบริหารและบริการหลักสูตร และด้านการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

การบริหารและบริการหลักสูตร หมายถึง การวางแผนการใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การจัดบริการเอกสารและคู่มือประกอบหลักสูตร การจัดบริการสื่อเครื่องเล่นและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดอาคารสถานที่และการใช้แหล่งวิชาการในห้องเรียน การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร และการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร หมายถึง การใช้เอกสารหลักสูตร การเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้สื่อ เครื่องเล่น และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินพัฒนาการ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ดำเนินงานอนุบาล 3 ขวบ ปีการศึกษา 2541

ครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ หมายถึง ครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา อนุบาล 3 ขวบ หรือครูผู้สอนอนุบาล 3 ขวบ หรือครูอนุบาล 3 ขวบ หรือครู หรือพี่เลี้ยง หรือผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นอนุบาล 3 ขวบ หรือปฏิบัติการสอนในชั้นอนุบาล 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ดำเนินงานอนุบาล 3 ขวบ ปีการศึกษา 2541

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ดำเนินงานอนุบาล 3 ขวบ ปีการศึกษา 2541

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดสอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ในปีการศึกษา 2541 ทั่วประเทศ จำนวน 1,533 โรงเรียน

1.2 ตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 307 คน และครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 307 คน รวมทั้งสิ้น 614 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของตัวอย่างประชากรจากตารางของ KREJCIE AND MORGAN (1970) ขั้นตอนการเลือกตัวอย่างประชากร มีดังนี้

- 1.2.1 จัดกลุ่มเขตการศึกษาเป็น 4 ภาค ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ ดังนี้
- ภาคใต้ ได้แก่ เขตการศึกษา 2,3 และ 4
 - ภาคเหนือ ได้แก่ เขตการศึกษา 7 และ 8
 - ภาคกลาง ได้แก่ เขตการศึกษา 1,5,6 และ 12
 - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ เขตการศึกษา 9,10 และ 11

- 1.2.2 สุ่มจังหวัดที่เปิดสอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ในแต่ละภาค ร้อยละ 50
- 1.2.3 สุ่มอย่างง่ายโรงเรียน จำนวน 307 โรงเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ร้อยละ 20 ของโรงเรียนในจังหวัดที่สุ่มได้ในข้อ 1.2.2
- 1.2.4 เลือกผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 307 คน จากโรงเรียนที่สุ่มได้ และเลือกครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบจำนวน 307 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจงจากโรงเรียนที่มีผู้บริหารเป็นตัวอย่างประชากร เพื่อตอบแบบสอบถาม
- 1.2.5 สุ่มจังหวัด โดยการสุ่มอย่างง่ายภาคละ 1 จังหวัด
- 1.2.6 สุ่มโรงเรียน ในข้อ 1.2.5 โดยการสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนที่มีผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จังหวัดละ 3 โรงเรียน ได้ตัวอย่างประชากรในการตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 12 คน และครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แบบสอบถาม เป็นคำถามที่มีคำตอบให้เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และตัวเลือกข้อสุดท้ายของแต่ละข้อ เป็นแบบปลายเปิด มี 2 ชุด คือ

2.1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับงานบริหารและบริการหลักสูตร
ตอนที่ 3 ปัญหาในการบริหารและบริการหลักสูตร

2.1.2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ เรื่องการศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสอบถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง มี 2 ชุด คือ

2.2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เรื่องการศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการบริหารและบริการหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการบริหารและบริการหลักสูตร

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ เรื่องการศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษารายละเอียด ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ จากหนังสือ เอกสาร วารสาร คู่มือ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย

3.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.3 หาคคุณภาพของเครื่องมือ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.3.2 นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้
ในโรงเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 10 โรงเรียน โดยผู้ให้
ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 คน ครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3
ชาวบ จำนวน 10 คน รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 20 คน เพื่อดู
ความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษา เวลาที่ใช้และความ
ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

3.4 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้เป็นฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด
เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ชาวบ ที่
เป็นตัวอย่างประชากร และให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3
ชาวบ ส่งคืนกลับมาทางไปรษณีย์

4.3 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
ซึ่งใช้สูตรคำนวณหาค่าร้อยละ ดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูตร, 2534)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการสรุปรวบรวม เรียบเรียง แยกคำ
ตอบต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำเสนอข้อมูลทั้งหมดในรูปของการ
บรรยายตามประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ตามลำดับความถี่

6. การนำเสนอข้อมูล

6.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

6.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ นำเสนอในรูปของการบรรยายตามอันดับ
ความถี่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. เป็นข้อมูลในการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนชั้นอนุบาล 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้เกิดคุณภาพในการบริหารและบริการหลักสูตร และการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ

3. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณา การดำเนินงานอนุบาล 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ของหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย